

Bergs kommun
Bierjen tjielte

BUDGET 2024

Innehållsförteckning

KOMMUNENS EKONOMI - SÅ FUNKAR DET	1
KOMMUNENS MÅLSÄTTNINGAR	4
BUDGET OCH FLERÅRSPLAN	7
INVESTERINGSBUDGET	15

Kommunens ekonomi

- så funkar det

Precis som för både företag och privatpersoner så består kommunens ekonomi av både inkomster (intäkter) och utgifter (kostnader).

Drift och investeringar

Man kan säga att kommunens ekonomi och budget består av två delar – en för den löpande verksamheten, driftskostnaderna, och en för engångskostnader, investeringar. Kommunen budgeterar för dessa två typer av kostnader separat.

Driftskostnaderna är de kostnader som kommunen har för att driva och upprätthålla sina verksamheter. Hit hör bland annat kostnader för lokalhyra, löner, inköp av läromedel och liknande.

Investeringar är engångskostnader och kan till exempel uppstå när kommunen ska investera i nya avloppsrör, bygga en ny skola, anpassa ett äldreboende eller liknande.

***”DE INVESTERINGAR SOM BERGS KOMMUN GÖR SKA
VARA SJÄLVFINANSIERADE”***

Bergs kommun har som målsättning att de investeringar kommunen gör ska vara helt självfinansierade, det vill säga att de pengar som behövs för investeringar ska tas från kommunens överskott, kommunen ska inte låna pengar till investeringar.

Det är viktigt att skilja driftsdelen och investeringsdelen åt när man pratar om kommunens budget. Man kan till exempel inte flytta pengar från investeringsbudgeten till driftsbudgeten eller tvärtom, det vill säga kommunen kan inte ta pengar som är avsatta för att investera till löpande verksamhet (drift).

Kommunens intäkter

Den största delen av kommunens intäkter kommer in genom den kommunalskatt som alla som är skrivna i kommunen betalar. Skatteintäkterna står för ca 70 % av kommunens totala inkomster. Det är staten som bestämmer vad kommunerna får ta ut skatt på, men kommunfullmäktige som beslutar om skattesatsen, alltså storleken på kommunalskatten och hur pengarna ska fördelas. För 2024 är kommunens skattesats oförändrad, 22kronor och 52 öre per skattekrone. Med skattekrone avses hur stor del av varje intjänad 100 kronor som beskattas. Kommunen får också intäkter i form av statsbidrag, alltså bidrag från staten. Statsbidraget baseras på hur många innevånare kommunen har, så ju fler innevånare desto större statsbidrag.

Vissa statsbidrag är allmänna, medan andra bara får användas inom särskilda områden som staten pekar ut. En kommun får också ta betalt för vissa tjänster som kommunen levererar. Till exempel tar vi ut avgifter för vatten- och avloppstjänster, barnomsorg, äldreomsorg, renhållning, tillsyn inom livsmedels- och miljöområdet och liknande. Avgifternas storlek regleras genom taxor som kommunfullmäktige beslutar om, men får inte vara större än vad verksamheten kostar – kommunen får alltså inte gå med vinst.

Kommunen får också intäkter i form av försäljningar av till exempel fastigheter eller aktier och i form av ränta.

Kommunens kostnader

Den största kostnaden för kommunen är de anställdas löner. I Bergs kommun arbetar cirka 765 tillsvidareanställda, och om vi räknar med visstidsanställda och timanställda, vikarier och liknande så är det totalt cirka 1100 personer.

Den näst största kostnaden är för de tjänster och varor som kommunen inte utför eller producerar själv utan köper in av andra. Övriga kostnader är till exempel material, bidrag och räntor.

Budgeten måste vara i balans

I kommunallagen finns det så kallade ”balanskravet” inskrivet. Balanskravet innebär att kommunens intäkter måste vara större än kostnaderna i budgeten – kommunen får alltså inte gå med underskott.

Det är bara om det föreligger så kallade ”synnerliga skäl” som kommunen kan fastställa en budget som inte är i balans, till exempel vid större omstruktureringar av verksamheten. Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomin de kommande tre åren, inklusive budgetåret.

Om det visar sig att kommunen haft ett underskott, det vill säga redovisat ett negativt resultat ett år, så måste kommunen ta igen det underskottet inom tre år.

Kommunfullmäktige kan dock besluta om att kommunen inte behöver ta igen underskottet om detta till exempel beror på att kommunen lagt undan pengar för att möta tillfälliga kostnadsökningar eller intäktsminskningar som kommunen vet kommer, eller om kommunen sålt tillgångar med förlust men försäljningen innebär att kommunen minskar framtida kostnader.

Kommunen är skyldig att hushålla med pengarna

I kommunallagen står det också att alla kommuner och landsting ska ha så kallad ”god ekonomisk hushållning” i sina verksamheter. Kortfattat innebär det att kommunens löpande intäkter ska täcka kommunens löpande kostnader, och att kommunen inte ska behöva ta av sparade pengar eller låna pengar för att täcka löpande behov.

I budgetarbetet varje år fastställer kommunen mål och riktlinjer för att uppnå god ekonomisk hushållning. Du kan läsa mer om detta i nästa avsnitt ”kommunens målsättningar”.

Kommunens målsättningar

Kommunfullmäktige fattade under 2022 beslut om nya inriktningsmål och en ny målstruktur för Bergs kommun. Det är 17 inriktningsmål och de omfattar Bergs kommun som myndighet och arbetsgivare samt de tre hållbarhetsdimensionerna i enlighet med kommunens tre utvecklingsprogram, ekonomisk hållbarhet, social hållbarhet och skologisk hållbarhet.

Under 2023 har ett internt arbete att genomföras för att ta fram indikatorer för samtliga inriktningsmål och indikatorerna beslutades i kommunfullmäktige 30/11 2023.

Här är inriktningsmålen med respektive indikator och mål för 2024:

EKONOMISK HÅLLBARHET			
Bergs kommuns befolkning ökar och bidrar till ekonomisk hållbarhet och demografisk balans			
Indikatorer	2022	2023	Mål 2024
Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit?*			Öka
Demografisk försörjningskvot			Minska
Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?*			Öka
Befolkningsmängd 1 november			7200

Bergs kommun har attraktiva boendemiljöer och god infrastruktur			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Hur nöjd är du med ditt nuvarande boende?*			Öka
Vad tycker du om möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafiken för dina vardagliga resor?*			Öka
Hur tycker du att skötseln av allmänna platser fungerar i din kommun?*			Öka

Bergs kommun har ett livskraftigt näringsliv som ger förutsättningar för fler arbetstillfällen och hög sysselsättning			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Arbetsstillfällen per invånare (20-64 år)			Gå mot 1,0
Företagsklimat - Svenskt Näringslivs undersökning (sammanlagt omdöme)			Öka
Förvärvsfrekvens (20-64 år)			Öka

SOCIAL HÅLLBARHET			
Bergs kommun arbetar för god folkhälsa avseende fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Långtidssjukskrivna, andel av befolkning			Minska
Hur nöjd är du med ditt liv över lag?*			Öka
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel			Öka
Bergs kommun utbildar och utvecklar sina invånare till starka individer som kan göra skillnad för sig själv och andra			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Barn 3-5 år inskrivna i förskola, andel			Bibehålla
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel			Öka
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel			Öka
Invånare 17-24 år som varken arbetar eller studerar, andel			Minska
Bergs kommun är trygg och säker att leva, verka och vistas i			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Hur orolig är du för att bli utsatt för hot och trakasserier på nätet?*			Minska
Anmällda brott totalt, antal/100 000 inv			Minska
Hur orolig är du för din egen och bekantas utsatthet för våld i nära relationer?*			Minska
Bergs kommun kännetecknas av jämlikhet och jämställdhet och motverkar aktivt diskriminering			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Tycker du att du kan vara den du är och leva ditt liv som du vill i din kommun?*			Öka
Jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet beaktas vid politiska beslut av strategisk karaktär (inkluderar barns perspektiv)			100%*
Ginikoefficienten (ojämnheten i inkomstfördelningen)			Minska
Bergs kommun ger goda förutsättningar för meningsfull fritid och ett aktivt liv			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Vad tycker du om tillgängligheten av ställen att träffas på i kommunen?*			Öka
I vilken utsträckning upplever du att du har goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv?*			Öka
I vilken utsträckning upplever du en bra balans mellan arbete och fritid?*			Öka

EKOLOGISK HÅLLBARHET			
Bergs kommun bevarar biologisk mångfald och värnar robusta ekosystem			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Egna åtgärder för biologisk mångfald (och ansvarsarter)			Öka*
Hållbart skogsbruk, andel av eget innehav			Öka*
Skyddad natur totalt, andel			Öka
Bergs kommun värnar hälsosam livsmiljö med ren luft, mark och vatten			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel			Öka
Luftkvalitet			Öka*
Vattendrag med god ekologisk status, andel			Öka
Bergs kommun är resurseffektiv och uppmuntrar till hållbara beteenden			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Kommunens egen kravställning på hållbarhet vid upphandlingar, andel			Öka*
Återbruk, andel inom kommunal verksamhet			Öka*
Energiförbrukning i kommunförvaltningen			Minska
Bergs kommun arbetar med minimal negativ klimatpåverkan			
Indikatorer	2022	2023	Mål
Användning av fossiloberoende fordon, andel körda mil			Öka*
Installation av solceller på kommunala byggnader, andel			Öka*
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv.			Minska

BERGS KOMMUN SOM MYNDIGHET OCH ARBETSGIVARE			
Bergs kommun har en stabil ekonomi som ger förutsättningar för framtida välfärd och tillväxt			
<i>Indikatorer</i>	2022	2023	Mål
God ekonomisk hushållning för koncernen			2%
God ekonomisk hushållning för kommunen			2%
Självfinansieringsgrad investeringar			100%
Bergs kommun består av utvecklande och sunda arbetsplatser som skapas av engagerade och stolta medarbetare och en attraktiv arbetsgivare			
<i>Indikatorer</i>	2022	2023	Mål
Organisatorisk och social arbetsmiljö, egen undersökning			Öka
Hållbart medarbetarengagemang (HME)			Öka
Bergs kommun präglas av gott och respektfullt bemötande, god tillgänglighet och hög servicenivå			
<i>Indikatorer</i>	2022	2023	Mål
Internt bemötande, egen undersökning			Öka*
Vid den senaste kontakten med en tjänsteperson, hur blev du bemött?*			Öka
Vid den senaste kontakten med politiker, hur blev du bemött?*			Öka
Bergs kommun uppmuntrar till delaktighet och kännetecknas av inflytande, tillit och transparens			
<i>Indikatorer</i>	2022	2023	Mål
Vad tycker du om möjligheterna som kommunens invånare har att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen?*			Öka
Tycker du att invånarna i din kommun har möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter?*			Öka
Delaktighet i föreningslivet (utvecklingsmått)			Öka*
Allmänt sett, tycker du att man kan lita på människor?*			Öka

Budget och flerårsplan

Generella budgetförutsättningar

Den globala konjunkturen dämpas på bred front till följd av den pågående inflationsbekämpningen och även om de globala utbudsstörningarna från Rysslands anfallskrig mot Ukraina har klingat av, så finns fortfarande en stor osäkerhet och oro för nya störningar. Hur energipriserna kommer att utvecklas kommande vinter är en sådan osäkerhetsfaktor.

Ralf Westlund
Kommundirektör

Svensk ekonomi drabbas hårt av den pågående inflationsbekämpningen och BNP faller i år. Högt skuldsatta svenska hushåll, vars känslighet för förändrade marknadsräntor är hög, bidrar till den snabba nedgången. Trots en svag BNP-utveckling har arbetsmarknaden än så länge stått stark. Den starka sysselsättningsgraden hittills har till viss del motverkat de negativa impulserna från de högre prisnivåerna och utgiftsräntor. Detta har bidragit till att dämpa fallet i hushållens konsumtion. Realt minskar dock hushållens disponibla inkomster kraftigt i år. Det reallönetapp som nu sker till följd av den höga inflationen kommer att ta flera år att ta igen.

De ekonomiska framtidsutsikterna är just nu mer osäkra än på väldigt länge med anledning av krig och händelser i omvärlden som riskerar att eskalera och riskerar att påverka världsekonomin allvarligt, en inflationsnivå som fortfarande är betydligt högre än normalt och en räntenivå som är den högsta på 15 år och som väldigt snabb och där räntekostnaderna har ökat med drygt 400 % för ett normalhushåll det senaste året, en lågkonjunktur med sjunkande tillväxttakt, begynnande störningar på de finansiella marknaderna pga. prisnedgångar på både fastighetsmarknaden och på aktiemarknaden samt en stigande arbetslöshet.

Utöver ovan nämnda förutsättningar så påverkas även kommunernas ekonomi inför 2024 fortfarande av kraftigt ökade pensionskostnader jämfört med 2022 pga. dels ett nytt överenskommet pensionsavtal (AKAP-KR) men framförallt

utifrån att pensionerna kompenseras med den höga inflationen för att inte värdet på pensionerna ska urholkas kraftigt.

Kostnaderna för det nya pensionsavtalet samt uppräkningsen av förmånsbestämda pensionerna motsvarar en kostnadsökning på ca 19 mkr för Bergs kommun från 2022 till 2023 och med ytterligare 4,3 mkr mellan 2023 och 2024.

Förutom de ovan nämnda förutsättningarna inför budget 2024 så återstår en osäkerhet kring befolkningsutvecklingen som för första gången på många år var vikande för det första halvåret 2023.

Budgeterat överskottsmål

För 2024 är det budgeterade överskottsmålet 0,2 mkr, vilket motsvarar mindre än en promille av skatteintäkterna. Budgetförutsättningarna grundar sig på 7150 invånare per den 1 november 2023

Någon användning av de avsatta pengarna i RUR (Resultat Utjämnings Reserven) planeras inte i 2024 års budget, vilket innebär att de avsatta medlen lämnas oförändrade jämfört med 2023.

Budgetramar

BUDGETRAMAR 2024-2026

Befolkning	7125	7154	7150	7150	7150
<i>Befolkning 1/11 2022= 7154</i>					
	Budget 2023	Prognos 2023	Förslag Budget 2024	Förslag Budget 2025	Förslag Budget 2026
Kommunstyrelsen	-86,4	-86,3	-93,6	-96,4	-99,3
Miljö och byggnämnden	-3,8	-5,1	-3,6	-3,6	-3,7
Utbildningsnämnden	-248,7	-247,4	-258,3	-257,9	-265,6
Vård och socialnämnden	-251,3	-254,4	-259,9	-259,4	-267,2
Fastighets och IT nämnden	2,4	2,4	2,5	2,5	2,5
Nämndverksamhet, nettokostnad	-587,8	-590,8	-612,9	-614,7	-633,2
Utbet pensioner, skatter och försäkr.	-13,0	-13,0	-13,0	-13,0	-13,0
Avskrivningar	-20,0	-19,0	-18,5	-18,5	-18,5
Summa kostnader	-620,8	-622,8	-644,4	-646,2	-664,7
Skatteintäkter	333,1	338,3	348,2	367,9	385,7
Inkomstutjämning	132,6	133,7	135,8	141,7	146,0
Generella statsbidrag och kostnadsutj.	96,6	103,3	108,2	100,0	100,5
Fastighetsavgift	26,7	26,4	27,5	28,0	28,5
Lss utjämning	14,5	15,0	12,8	12,8	12,8
Summa skatteintäkter o statsbidrag	603,5	616,7	632,5	650,4	673,5
Utdelning	15,0	15,0	9,0	5,5	5,5
Finansnetto	3,0	2,0	3,0	3,0	3,0
Summa intäkter	621,5	633,7	644,5	658,9	682,0
Resultat	0,8	10,9	0,2	12,7	17,3

Föreslagna budgetramar till kommunens verksamheter inför 2024 är uppräknade med i genomsnitt 3,0% som ska täcka 2024 års lönerörelse samt generella prisökningar av varor och tjänster. Utöver det så har samtliga nämnder kompenserats med det ökade Personalomkostnadspålägget (PO-pålägget) som aviserats av SKR med anledning av de tidigare nämnda ökade pensionskostnaderna fr.o.m. den 1 januari 2024. Höjningen av PO-pålägget är 1,17 procentenheter och motsvarar en ökad kostnad på totalt ca 4,3 mkr för kommunen. Fördelningen av kompensationen utgår från lönesummorna per nämnd för 2023.

Budgetförutsättningarna utgår utifrån den senaste prognosen från SKR från den 5 oktober beträffande skatteintäkter och utjämningsbidrag samt ett invånarantal på 7150 per den 1 november 2023, vilket är en minskning med 4 invånare jämfört med 1 november 2023. I budgetförutsättningarna för 2024 finns även medräknat en utdelning från Bergs Tingslags Elektriska AB (BTEA) på 9 mkr.

Kommunstyrelsen (KS)

Förslaget till nettobudget för kommunstyrelsen 2024 är 93,6 mkr.

Budgetramen är generellt uppräknad med 3,0 % jämfört med 2023. Utöver den generella uppräknningen har 0,6 mkr tilldelats i kompensation för det höjda PO-pålägget för 2024.

Ramflytt har gjorts på 835 tkr från Vård och Socialnämnden, 425 tkr till Utbildningsnämnden samt 170 tkr från Miljö- och bygg.

Nedan redovisas budget 2024 samt budget och utfall 2023 per delram i tusentals kronor (tkr):

Delram	Budget 2024	Budget 2023	Resultat 2023	Avvikelse 2023
Stabsavdelning	18 838	17 637	19 076	-1 439
HR-avdelningen	11 286	10 861	11 006	-145
IT/Telefoni	9 752	9 785	9 071	+714
Tillväxtavdelningen	30 121	28 968	25 806	+3 162
Teknisk verksamhet	17 415	13 760	14 295	-535
VA verksamhet	-15 234	-14 690	- 8 919	-5 771
Avfall	-1 060	-1 022	1 111	-2 134
Politik/Revision	4 743	4 335	5 079	-744
Räddningstjänst	14 057	13 588	14 325	-737
Gemensamt KS	3 683	3 158	1 690	1 468
SUMMA	93 600	86 379	92 540	-6 161

Vård- och socialnämnden (VSN)

Vård och Socialnämndens verksamhetsansvar avser verksamheterna för myndighetsutövning och verkställighet inom socialtjänst, äldreomsorg och LSS.

Förslaget till nettobudget för Vård-och byggnämnden 2024 är 259,9 mkr

Budgetramen är generellt uppräknad med 3,0 % jämfört med 2023. Utöver den generella uppräknningen har 1,8 mkr tilldelats i kompensation för det höjda PO-pålägget för 2024.

Nedan redovisas budget 2024 samt budget och utfall 2023 per delram i tusentals kronor (tkr):

Delram	Budget 2024	Budget 2023	Resultat 2023	Avvikelse 2023
Socialtjänst Myndighet	27 875	27 421	36 407	-8 986
Socialtjänst Verktällighet	7 843	6 464	6 648	-184
LSS	48 871	53 289	50 043	3 246
Äldreomsorg	163 304	157 907	157 907	0
Gemensamt VSN	10 256	4 503	4 453	50
Politik VSN	1 716	1 654	1 318	336
SUMMA	259 865	251 2378	256 776	-5 538

Utbildningsnämnden (UN)

Utbildningsnämndens ansvar avser samtliga skolformer enligt skollagen; förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola samt vuxenutbildning både internt och extern.

Förslaget till nettobudget för Utbildningsnämnden 2024 är 258,3 mkr

Budgetramen är generellt uppräknad med 3,0 % jämfört med 2023. Utöver den generella uppräknings har 1,8 mkr tilldelats i kompensation för det höjda PO-pålägget för 2024.

Nedan redovisas budget 2024 samt budget och utfall 2023 per delram i tusentals kronor (tkr):

Delram	Budget 2024	Budget 2023	Resultat 2023	Avvikelse 2023
Förskola	48 526	47 431	48 592	-1 161
Grundskola	115 219	109 832	107 699	2 133
Gymnasium/Vux	50 181	48 610	48 299	311
Gemensamt UN	22 979	22 169	21 858	311
Kök	20 137	19 419	21 278	-1 859
Politik UN	1 281	1 239	1 184	55
SUMMA	258 324	248 700	248 909	-209

Fastighetsnämnden (FN)

Verksamheterna som inryms under fastighetsnämndens ansvar är lokalvård, fastighetsförvaltningen för Bergs Hyreshus AB.

Förslaget till nettobudget för fastighetsnämnden 2024 är -2,5 mkr

Budgetramen är generellt uppräknad med 3,0 % jämfört med 2023. Utöver den generella uppräknningen har 0,1 kr tilldelats i kompensation för det höjda PO-pålägget för 2024

Nedan redovisas budget 2024 samt budget och utfall 2023 per delram i tusentals kronor (tkr):

Delram	Budget 2024	Budget 2023	Resultat 2023	Avvikelse 2023
Fastighetsavdelning	- 3 663	- 3 492	-3 378	-114
Lokalvård	673	642	921	-279
Politik FN	490	467	457	10
SUMMA	- 2 500	- 2 383	-2 000	-383

Miljö- och byggnämnden (MoB)

Förslaget till nettobudget för Miljö- och byggnämnden 2024 är 3,6 mkr.

Budgetramen är inte uppräknad inför 2024 och nämnden föreslås därmed en oförändrad ram jämfört med 2023 i enlighet med den överenskommelse som de båda ägarkommunerna kommit fram till under höstens ägardialog.

I budgeten för 2024 är kostnadsfördelningen lika per invånare för båda kommunerna.

Nedan redovisas budget 2024 samt budget och utfall 2023 i tusentals kronor (tkr):

Delram	Budget 2024	Budget 2023	Resultat 2023	Avvikelse 2023
Miljö & Bygg	3 640	3 810	8 128	-4 318
SUMMA	3 640	3 810	8 128	-4 318

Investeringsbudget

Investeringsbudget för 2024 samt plan 2025 och 2026 är fördelad på nämnderna enligt nedan och redovisas i tusentals kronor (tkr):

Nämnd	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Kommunstyrelsen exkl VA, avfall, renhållning	17 805	13 000	13 000
Kommunstyrelsen VA, avfall, renhållning	8 000	5 000	5 000
Fastighetsnämnden	40	0	0
Miljö- och byggnämnden	200	200	200
Utbildningsnämnden	3 055	2 000	2 000
Vård- och socialnämnden	1 400	1 400	1 400
SUMMA	30 500	21 600	21 600

